

כללי מוקצה

הזמן שבו נקבע על כל דבר האם הוא מוקצה

כפי שכבר ביארנו, המושג 'מוקצה' נקבע על פי דעת בני אדם, כלומר אדם מקצה את החפצים שאין להם שימוש בשבת, בגלל שהם מיועדים לפעולות שאסור לעשות בשבת. וחכמים קבעו ארבעה סוגי המוקצה לפי הסתמא של דעת בני האדם.

על פי זה נבין, שאם **מייעדים** חפץ מסוים לשימוש המותר **בשבת**, החפץ הזה יוצא מכלל מוקצה ויהיה מותר לטלטלו בשבת. כמובן, ולא משנה לאיזו קטגוריה החפץ הזה משתייך, בתנאי שטלטול החפץ לא כרוך בעשיית מלאכה.

הזמן הקובע האם החפץ נחשב מוקצה או לא הוא עד זמן 'בין השמשות', דהיינו הרגע שבו השבת נכנסת. אם האדם לא חשב כלום ביחס לחפץ, אז הכל נקבע לפי הכללים שביארנו. אך אם האדם ייחד את החפץ לפעולות המותרות בשבת, **לפני כניסת השבת**, החפץ יוצא מכלל מוקצה ויהיה מותר בטלטול במהלך השבת.

כיצד נשנה את היעוד של המוקצה: יכול אדם להחליט במחשבתו לפני שבת על מוקצה מחמת גופו ועל מוקצה מחמת חסרון כיס, שהוא מייעד אותם לעולם לתשמיש המותר ובוה יתבטל מהם דין מוקצה.

כגון אבן, אפשר לייחד אותה במחשבה בערב שבת שהיא לעולם תשמש כמעצור לדלת, ואז יהיה מותר לטלטל אותה בשבת (סי' שח, כ"ב – כ"ו. ועיין עוד ששי"כ פ"כ, כג, מו).

דוקא טלטול נאסר

מותר לגעת במוקצה: חכמים אסרו לטלטל ולאכול מוקצה, אבל לא אסרו לגעת במוקצה, בתנאי שהנגיעה לא תגרום להזזת המוקצה (רמ"א סימן ש"ח. ובמשנה ברורה ס"ק יח).

טלטול בגופו – טלטול כלאחר יד: מותר לטלטל מוקצה שלא כדרך שמטלטלים אותו בימות החול, כגון על ידי נשיפה או דחיפה ברגל. כגון כסף – מוקצה מחמת גופו, שנמצא ברצפת הסלון, מותר לדחוף את הכסף ברגלו בשביל לשמור על הכסף (שי"א, ח. שח ג ברמ"א. ששי"כ כב לו).

טלטול מן הצד: חכמים התירו לטלטל מוקצה אגב כלי המותר בשבת אם זה נעשה לצורך הדבר המותר.

כגון אדם ששכח מצלמה על הכרית, למרות שאסור לו להזיז את המצלמה עצמה כיון שהיא מוקצה מחמת חסרון כיס, מותר לו לנער את הכרית כדי שיוכל להשתמש בכרית אע"פ שאגב טלטול הכרית הוא מטלטל גם את המצלמה, התירו זאת כיון שזה נעשה לצורך דבר המותר – פינוי הכרית.

אבל לא התירו טלטול מן הצד לצורך דבר האסור, כלומר יהיה אסור לקחת את הכרית שעליה נמצאת המצלמה אם מטרתו בשביל להעביר את המצלמה למקום אחר (שי"א, ח).